VI‹MERKINGAR

Sjálvsavger›ar-rætturin hjá kommununum

Schumann Hjaltalin, b‡rá›slimur
Valevni fyri Sambandsflokkin

Flest allir politikarir eru samdir um, at fleiri uppgávur skulu leggjast út til kommununar at umsita. Ta› tykist ikki at ver›a nøkur ósemja millum landspolitikarar og kommunupolitikarar um hetta.

Tó er ta› ørkymlandi, um uppgávub‡ti› millum land og kommunu ikki er klárt útgreina›. Her er avgerandi at sta›festa, hvør skal gjalda, og hvør tekur endaligu avger›ina. Ein trupulleiki tykist ver›a, at tá landi› letur eina uppgávur frá sær, so vilja teir tó hava ein fingur vi› í spælinum. Ta› tykist, sum landi› ikki metir, at kommunar eru sína uppgávu vaksin.

Landsmyndugleikin hevur eitt komunalt eftirlit, sum skal halda eitt vaki› eyga vi› kommununum, og ta› er sum so einki skeivt vi› tí. Men hvar var hetta eftirliti› í áttatiárunum, her hugsi eg um ta politisku ábyrgdina hjá landsst‡rismanninum. Hvørt eitt einasta lán, sum kommununar tóku, var› gó›kent av landsst‡rinum, vit kenna bert eitt dømi, tá landsst‡ri› helt aftur, ta› var tá táverandi landsst‡risma›ur í kommunumálum Karolina Petersen nokta›i borgmeistaranum í Klaksvík at tekja Klaksvíkina.

Landsst‡ri› eigur at gera so grei›a lóggávu á tí kommunala økinum, at ta› ikki er ney›ugt vi› einum d‡nulyftaraeftirliti. Um b‡rá›spolitikarar fara út um lóggávuna, so skal hetta fáa avlei›ingar fyri teir.

Tórshavnar Kommuna er størsta kommuna í landinum og hevur hon tí flest umrá›i at umsita. Ta› er tí ney›ugt, at vit fáa eitt greitt b‡ti millum land og kommunu, so hvør partur veit, hvørjum hann hevur ábyrgd av.

Superheimfø›ingurin Winthereig

Virgar T. Dalsgaard,
føroyskur dani og emigrantur

Longu stutt eftir, at hetta tyranniska landsst‡risins kom til valdi› í Tinganesi, varna›ust fólk, at menn kendu sær einki hógv, tái› ta› galt um at manipulera vi› tí›indum ella sonevndum uppl‡singartilfari.

Hetta var fyrstu fer› í føroyskum politikki, at menn hætta›u sær systematiskt at heilavaska fólk úr erva fyri skattgjaldarans pening. Ein fyrsta føroysk roynd í »Big Brother«-skipan, har menn eins og í Kreml gjørdu av, hvat var rangt, hvat var rætt, hvat debattin skuldi vera um og hvussu hon skuldi vera.

Hetta kravdi eina sera vælkontrollera›a og dølska pressu, eitt einsrætta› útvarp og eitt ei›asørt heimafø›isligt sjónvarp, sum kundu kyrra fólk og geva teimum villar innationellar hvørvisjónir um ta› tilstundandi Høgnaríki. Vi› ta›, at nógv fólk kendu seg sera ótrygg vi› ta›, sum tey hildu fór at vera eitt andaligt fongsul, skuldu tey vi› vold og makt av fjølmi›lum tvingast til at skifta meining. Tí gjørdist ta› avgjørt TABU at finnast at ella seta spurnartekin vi› Hoydalsrepublikkina ella fullveldi. Leita› var dúgliga eftir teimum mest undirbrotligu mi›latrælunum, og ta› treyt ikki vi› fúsum ørindadreingjum.

Í sjálvum Tinganesi innrætta›u menn eina heimasí›u fyri landsst‡ri›, eins og allar a›rar stjórnir hava, men me›an slíkar í ørum londum sjálvandi eru strangt politiskt neutralar, so var landsst‡risins heimasí›a ein groft manipulerandi propagandasí›a vi› vulgerari reklamu fyri Hoydalsfongsli›!

At fólk um allan heimin á Landsst‡risins Internetsí›um skuldu noy›ast at lesa um eitt politiskt uppskot, sum bert ein partur av fólkinum ynskti, var og er bæ›i groteskt, ósømiligt og absurdit!

Hetta er eindømi í bæ›i føroyskari og danskari søgu. Hugsi› tykkum til, at Poul Nyrup hev›i havt reklamu á tí ministeriellu heimasíuni fyri einum uppskoti, sum Anders Fogh var ímóti. So hev›i hann ikki veri› statsministari ein dag afturat!

Men ta› var ikki nógmiki› vi› ta›. So kom Føroya d‡rasti og longsti frístílur, hin sonevnda Hvítabók, sum var líka so saklig, sum um vit settu ein fótbóltshooligan at meta um kvalitetir hjá andstø›uli›inum! Ta› var óney›ugt oy›sl og tí›arspilli, sum bara førdi til, at menn barsla›u vi› einum politiskum ney›areggi.

Sí›ani góvu teir aftur fyri almennan pening út eitt propagandarit fyri teirra politiskt privata projekt – ta› fúla Høgnaveldi›, sum flestøll ikki skoyta um. Skrivi› var kortini sent fyri alment postgjald í hvørt hús! Hetta hev›i í ørum europeiskum londum veri› nógmiki› til eitt misálitisvotum, men Løgtingi› lat sær lynda. Ta› má kortini hava givi› nógvum demokratiskt sinna›um sjálvst‡ris- og fólkafloksmonnum vaml og moralskar pannurukkur, tí ver›ur fyrst eitt álvarsamt parlamentariskt si›abrot framt, er ta› næsta skjótt á veg.

Endiliga høvdu teir, sum ofta ávíst her í bla›num, ein sjáldsama l‡dnan fjølmi›laskara, sum stórt sæ› ókritiskt lat seg st‡ra úr Tinganesi.

Sjónvarpi› sum politiskt ambo›

Ta› er ilt at siga, hvør var allarstørsti heimfø›ingur millum fjølmi›latrælir, men ein tann mest undirbrotligi skammrósarin hjá hesum landsst‡ri var so avgjørt almenni heilavaskarin, harra Øssur Winthereik. Hesin talentleysi skræ›ugákur leg›i fyri í sjónvarpi okkara vi› at skammrósa hvørjum ropi, sum kom frá landsst‡rinum og hvørjum setningi úr Hvítu bók, sum ta› skuldi veri› heilagar profetiir og skriftstø›, og ikki vulger og innantóm politisk rakstrarróp. Hann helt fram ni›ri í Danmark, har hann í sera einoygdari heimagjørdari sjónvarpssending saman vi› fastur fullveldi, frúnni Onniku og ø›rum frelstum frellum úttala›i seg sum beinlei›is reklamuma›ur fyri harra Høgna Hoydal!

Hesin dilletantiski videostubbi var skelkandi fyri okkum TV-hygjarar í Danmark, vi› ta› at eingin frá andstø›uni slapp at gera sína meting. Gud viti, hvussu hesir mi›lamenn so lættliga høvdu fingi› sær innivist í donskum sjónvarpi vi› so stupidari reklamusending.

Tái› nú okkara trætarar og trúttarar, sum fegin vilja eita samrá›ingarmenn í sí›stu viku enn einafer› komu aftur, ongul í reyv, sjálvt um teir reypa av gó›um fongi, var endiliga eitt satt høvi hjá Winthereiki til at s‡nt onkra dygd sum avdúkandi og naskur sjónvarpingarma›ur, men nei, hann dumpa›i so eiggiliga, at sjónvarp Føroya gjørdist vánaligasta mi›lastovnur hetta ólukku hóskvøldi› og breyt av, solei›is at føroyingar ikki sóu ta› sama, sum danir hugdu at, og høvdu vit ikki havt útvarpingarmenn á Christiansborg, so hev›i alt Føroya fólk veri› sn‡tt og fingi› heilt skeiva fatan av mjørkatámi- og uttanumtosi landsst‡rismanna. (Onkur var so heppin gjøgnum parabolantennu at síggja, hvussu teir bá›ir dólgarnir dumma›u seg).

Men teir bá›ir, Kári Durhuus og Per Højgaard skulu hava rós fyri tann mest objektiva tí›indaflutning, vit leingi hava sæ› frá føroyskum journalistum um henda fruktaleysa óvitatrætna›a, sum summi fólk hava hildi› veri› samrá›ingar.

Um ta› er ta› professionella journalistiska Christiansborgarumhvørvi, sum hevur fingi› hesar menn at taka seg saman,e lla teir bara veruliga hava arkent, at ta› hevur veri› ov fúlt vi› hesi mi›vísu Hoydalsst‡ringini, er fyri so vítt líkamiki›. Ta›, sum umræ›ur, er, at vit fáa ein djarvan, erligan og avdúkandi politiskan journalistikk. Hesir menn tordu at herja afturímóti, tái› teir fingu grunt, manipulerandi og mjørkakent uttanumtos um svar frá Høgnamonnum. Hetta dirvi og hesin vilji hevur ligi› álvarsliga á láni hjá føroyskum mi›lafólki seinastu tredivu árini.

Eftir at hesir bá›ir hava s‡nt eina vissa professionalismu, sum vónandi ikki bara ver›ur einsamallur jólalundi, stendur tann alment fíggja›i heilavaskarin, Winthereik serliga úrlættin, tí øll síggja, hvussu opinl‡st hann liggur á búkinum fyri Høgna ella rennur sneisaørindi fyri fullveldi›. Ta› er ein fyrimunur fyri hyggjarar at vita, hvar vit hava heimfø›ingin, og hvussu líti› eftirfarandi, hann er.

N‡ggj grundøki í Nes kommunu

Súni í Hjøllum,
bygdará›slimur

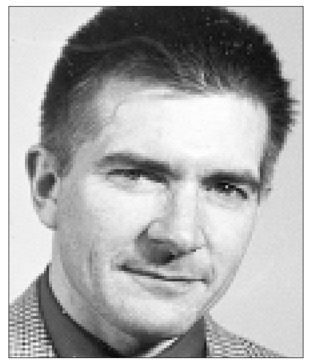

Fólkatali› í Nes kommunu er vaksi› skjótt seinastu árini, og vøksturin sær tíbetur út til at halda fram. Á n‡ggjárinum bú›u 1118 fólk í Nes kommunu, me›an tann 30. september vóru 1152 fólk búsitandi her í kommununi.

Seinnu árini eru fleiri n‡ggj sethús bygd. Eftirspurningurin eftir n‡ggjum grundøkjum er vaksin munandi, og tí hevur núsitandi bygdará› avgjørt at gera n‡ggjan veg, sum bindur saman íbú›arøkini á Gadd og á Heygunum. Øll vegalongdin er umlei› 700 metrar. Fyrsta byggistig, sum byrja›i fyri stuttum, er 160 metrar. Ætlanin er at halda fram solei›is, at vit fáa umlei› 300 metrar í ár. Vónandi fer n‡valda bygdará›i› at vísa vilja til at halda fram vi› hesum arbei›i í komandi ári, tí her eru mong gó› grundøki at fáa, samstundis sum ein tí›arhóskandi vegur ver›ur gjørdur til útstykkingarøki› uppi á Gadd.

N‡valda bygdará›i› eigur eisini beinanvegin at taka stø›u til útstykkingarøki› inni undir Nesinum. Bert fá grundøki eru eftir har. Ney›ugt ver›ur at velja, hvar og hvussu útbyggingarætlanin skal fremjast inni undir Nesinum.

Á fíggjarætlanini hjá Nes kommunu fyri 2001 er ætlanin at seta av 1,5 mió. krónur til n‡ggjar útstykkingar.

VI‹MERKINGAR

Familjupolitikkur

Hildur Ey›unsdóttir
Valevni hjá Tjó›veldisflokkinum

Eg vil fegin koma vi› mínum íkasti til kjaki um barnagar›strupulleikan.

Trupulleikin tykist ikki at vera at byggja stovnarnar, tí ta› eru øll so ørandi samd um.

Men finnst nakar veruligur politikkur innan øki. Ongar discount-loysnir ver›ur sagt, men hvussu ver›ur hetta tryggja. Vit eru ávegis at fáa privatar barnagar›ar, men hvussu gjøgnumhugsa›ar eru hesar loysnir.

Eg haldi at børnini ver›a gloymd í allari skrivingini har barnaansing einans ver›ur gjørt til hagtøl vi› bí›ilistum og hvussu nógv hesin og hasin politikkarin hevur megna at fáa tilvega. Tr‡sti› á politikkarnir og akutta ney›in hjá foreldrunum kann hava vi› sær at man fokuserar uppá nøgdina av plássum og gloymir børnini.

Longt foreldrafarloyvi

Vit eiga at seta umstø›urnar hjá børnunum og smábarnafamiljunum sum heild á dagskránna, og spyrja okkum sjálvi hvat vit vilja.

Er ta› rætt at øll børn skulu út á stovn longu tá i› tey eru 6 m›r. gomul, tí at foreldrini eru noydd at fara aftur til arbei›is? Hvørjum tænir hetta? Børnunum? Familjunum? Kvinnunum? Samfelagnum? Ella hvørjum?

Samfelagi› er broytt so miki› nógv gjøgnum árini og í dag er ta› mest vanliga at bæ›i mamman og pápin arbei›a allan dagin, og børnini hava langan dag á stovni. Ta› er ein sera strævin tí› bæ›i hjá børnunum og teimum vaksnu tey fyrstu árini. Hjá støkum uppihaldarum eru umstø›urnar ikki frægari heldur øvugt. Tí haldi eg at tí›in er komin til at foreldur sum ynskja ta›, skulu fáa ein veruligan valmøguleika at vera heima longur vi› longdum foreldrafarloyvi. Eftir mínum tykki eigur b‡rá›i› at birta uppundir, at løgtingi› broytir lógina um foreldrafarloyvi solei›is at foreldur kunnu velja at vera heima hjá børnunum longri.

200

Johan Mortensen
Valevni fyri Tjó›veldisflokkin

Yvir 200 ótolin ung fólk standa í dag og bí›a eftir einum grundstykki so at tey kunnu fara at seta fótin undir egi› bor› og sjálvi smí›a sær eydnuna gó›a. Hesi fólk hava ikki stundir at bí›a meira, nóg leingi er drála›, teirra tol er uppi.

Komandi B‡rá› má gera alt sum gerast kann fyri at grundstykkjatørvurin ver›ur nøkta›ur alt fyri eitt. B‡rá›i› má bera so í bandi at hesi stykkir kunnu keypast fyri ein rímuligan prís solei›is at hesi ung fólk, sum seta búgv fyri fyrstu fer›, ikki seta seg ovurhonds skuld sum ta› tekur eitt heilt lív at gjalda aftur.

Hetta skal ver›a tey grei›u bo›ini til Fyrisitingina hjá B‡rá›num.

Vinnulívi› fer eisini skjótt at tørva grundøkir, ikki minst nú oljuídna›urin fer at taka seg upp rundan um Havnina í Tórshavn.

Tjó›veldisflokkurin vil gera naka› vi› grundstykkjatørvin og tær ungu Havnarfamiljurnar.

Mín meining, um loysing frá Danmark!

Poul Johannes Poulsen (Pollurin) í Viborg

Eg meini sjálvur ikki, at tí›in er rætt, til eina loysing frá Danmark.

Tí so leingi, at vit enn ikki hava uppá byrja tí nógv umtala›u oljuboring, og eru en ikki uppá byrja›ir, at leita eftir oljuni, sum nú skal vera undir – grundini vi› Føroyar. Og at eingin olja er funnin enn. Og alt er enn vi› ta› ósikra, um nøkur olja nu er har...

»Vil eg sjálvur meina, at tí›in ikki er tann heilt rætta enn til at Føroyar, kunnu loysa seg úr ríkisfelagsskapinum vi› Danmark, og skulu standa á egnum beinum, og royna at klára seg heilt sjálvir...

So vil eg meina, at vit føroyingar mugu síggja ta› solei›is, at vit ikki enn kunna klára okkum sjálv enn. Um ein kreppa nú brádliga skuldi vundi› seg upp aftur í Føroyum. Men ta› kunnu vit nú klára, um vit nú forsatt eru ein partur av Danmark, og blíva verandi undir Danmark, eina tí› enn, møguliga í nøkur ár enn, um ta› nú skuldi veri› ney›ugt...«

Vit mugu fyrst og fremst, finna tí olju, i› møguliga nú skuldi veri› undir undirgrundini vi› Føroyar. Og eisini nú finna hana, og fáa vunni› okkurt heilt gótt vi› oljuni, og tí› møguligu tryggu og gó›u inntøku, (vinnu) til landi›, er blivin ein heilt tryggari, um nú oljan veruliga ver›ur, og eisini er har. Og blívur, og er okkara ogn...

»Tásta›ni vil eg meina at, tá er tí›in tann rætta, at hugsa tann tankan, um at Føroyar tá skuldi nú roynt at sta›i› á egnum beinum. Og standa heilt uttan fyri Danmark...

Ja! Tá er ein loysing frá Danmark, tann rætta tí›in. Og slett ikki fyrr...!«

Tú veist ikki um vit nú eru keyptir ella seldir. Um ein loysing frá Danmark kemur á›renn oljan nú er funnin, v. m...

Tí, eitt er sikkurt og vist, og ta› burdu allir Føringar vita, sum hugsa seg væl og gott um...

Og ta› er at fara nú Føroyar úr felagsskabinum vi› Danmark á›renn, ja;; Nú!

»Ja! So stendur aftur ein n‡ggj Kreppa, og lúrir beint uttan fyri okkum, um loysing vil henda nú (á›renn)...

Og ta› vil, smildra alt ta›, i› er; og bleiv tá uppafturbygt, frá tí sístu kreppu, i› rakti Føroyar í 1992. Og hon vil vera nógv verri› hesa fer›, um kreppan nú kemur. Tí tá er slettis eingin hjálp frá Danmark, sum ta› var fyrr, og tá ver›ur ringt, at fáa ta› heila uppaftur á føtur aftur, eftir einari kreppu, ta› er vist og satt...!«

Vónandi stemma teir flestu føringar, eitt fyribils (N E I.) Tá tann tí›in kemur til at ta› skal stemmast, (atkvø›ast) um Føroyar skal nú loysa seg frá Danmark...

»Stemmi› heldur (JA !) tá i› oljan er funnin, og inntøkan (vinnan) er tryggari enn hon er nú.! Um eitt n‡tt val skuldi komi› aftur eina fer› í framtí›ini...«

Heimloysi er ein veruleiki!

He›in Mortensen
b‡rá›slimur sambandsvalevni til Tórshavnar b‡rá›

At ta› ikki bara er í stórb‡um úti í ví›u ver›, at heimloysi er ein trupulleiki, hava vit so dyggiliga fingi› sta›fest sí›stu tí›ina.

Javnan hava tí›indi veri› borin um heimleys, i› ongansta›ni hava at vera og tískil tykjast vera ein gloymdur partur av samfelagnum.

Sum eg fyrr havi víst á, eru landsins almennu sosialu myndugleikar als ikki uppgávuna vaksnir, tá ta› sn‡r seg um hesi, i› onkursvegna eru enda› á lívsins skuggasí›u, so tey ikki so miki› sum eiga ella kunnu fáa taka yvir høvdi›.

So leingi kommununar eru í hafti og ikki sleppa at loysa hesar trupulleikar, sær ikki út til, at teir ver›a loystir heldur.

Fekk nú ein dagin á gátt eitt bla›, i› greiddi frá, at Kafé Blákrossstovan helst fer at lata aftur, tá hetta ári› er fari›, tí hon hevur eitt hall upp á 200.000 krónur.

Ikki er líkt til, at landsst‡ri› vir›ismetir ta› stóra arbei›i, i› her ver›ur gjørt, so tí má ta› gerast uppgávan hjá Tórshavnar kommunu at rætta eina hjálpandi hond, so henda ney›uga kafé framvegis hevur eitt tilbo› til tey heimleysu, tá vit fara inn í næsta ári›.

Eins og stu›ul eigur at ver›a latin Herberginum hjá Frelsunarherinum, i› veitir teimum heimleysu hjálp á náttartí›, so tey ikki skulu sova undir opnum himni, eigur Tórshavnar kommuna at stu›la Kafé Blákrossstovuni, so tey heimleysu og onnur hava eitt sta› at halda til í um dagin.

Megna vit sum kommuna ikki at henda hátt at hjálpa hesum heimleysu, i› annars einki kunnu vænta sær frá almennu sosialu landsmyndugleikunum, eru vit partur av einum nógv fátækari samfelag, enn vit munnu geva okkum far um.

Sjálvandi eigur eingin at liggja nátt uttandura, og sjálvandi eigur heldur eingin at hava fyri ney›ini at vála kring b‡in um dagin, tí eingin hur› er opin!